

KIADÓHIVATAL:
Szikés Antalkönyvnyom-
dája, hova az előfizetési
pénzek, hirdetések és
minden a kiadóhivatalt
érdeklő közlemények
küldendők.
Nyilttérben egy
sor közlési díja 10 kr.
Hirdetések jutányos
áron vétetnek fel.

SZARVASI LAPOK

TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER, VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR
Egész évre 5 ft. —
Félévre . . . 2 ft 50 kr.
Negyedévre 1 ft 25 kr.
SZERKESZTŐSÉG:
Kényes utca, 175. szám
hova a lap szelvényi ré-
szét illető közlemények
küldendők.
Kéziratok nem
adatnak vissza

Haladjunk!

Városunk emelésére irányzott egyik-másik fontos kérdés megoldásánál, — tekintetbe véve a helyi viszonyokat, — talán nem lesz felesleges, ha egy, a város közönségét közelebbről érdeklő dologról szólunk, mely ugy a közegészségügy, mint a város lakóinak kényelme ügyében fontos feladatot lenne hivatva betölteni. A Körös folyó elzárása által városunk lakossága elvesztette egészséges ivóvizét s ezt pótolni a rövid idő múlva megnyitható artézi kut lesz hivatva.

Az artézi kut, eddigi tapasztalatok bizony-sága szerint, nemcsak jó egészséges ivóvizet, hanem nagy vízbőségénél fogva egyéb célokra is felhasználható elegendő vizet képes szolgál-tatni. Nálunk csak rövid időkérdése, hogy mikor indulhat meg azon víztömeg, melynek hónapok óta szakadatlan munkával igyekeztek utat ké-szíteni, s mivel városunknak legalkalmasabb pontja az, hol a kut áll, s mellette igen kedves hely kínálkozik jelenleg arra, hogy a felesleges vízmennyiség ne vándoroljon felhasználatlanul egyenesen a Körösbe, igen alkalomszerűnek lát-szanék már is azon eszmével foglalkozni tüze-tesebben, hogy a város*) építtessen a jelenleg már tulajdonát képező Károlyi-féle kertben egy, a kor és lakosság igényeinek megfelelő, fűrdő épülete t s vezettesse oda azon viz egy-részt, mely különben felhasználatlanul ömlenek levezető csatornán a Körös felé.

Van elég okunk arra, hogy ne engedjük ez eszmét úgy elhangzani, mint a pusztában kiáltó szót, mert egy oly város, minő Szarvas, oly közönség, a minő a szarvasi, bizony joggal megkivánhatják, hogy érettök az előjáróság a kérdést komoly megfontolás tárgyává tegye.

*) Mi czélszerűbbnek találók, ha a tervezett fűrdőt nem a város, mert annak vállaira már is sok teher súlyosodik, hanem rész-vény-társaság építené. Szerk.

Hogy vannak e kérdés megvitatására okok, azt mindnyájan érezzük. kik a társadalomban élünk s a haladást figyelemmel kísérni igyeke-zünk.

Városunk hazánk azon szerencsés közegei közé tartozik, a mely városok középtanodával, tehát a művelődés egyik leghatalmasabb ténye-zőjével bírnak, s ha ifjuságunk szellemi fejlődé-sét előmozdítani az iskola van hivatva, egészségi állapotát az iskola falain kívül a szabad levegőn való mozgás és testedző gyakorlatok alkalmas helyeinek kijelölése és nyújtása által a város van hivatva. Azért kell örömmel üdvözölnünk városunkat, hogy a népkertet tervezte, elfogadta s rövid idő alatt tényleg életbe lépteti. De ép azért szívvel üdvözölnök a várost, ha egy lé-péssel előbbre haladva, egy városi közfűrdőt is létesítene.

A Körös elzárása által nem nyerhetünk többé oly egészséges tiszta vizet, mint a minő a folyók friss vize szokott lenni, mert a mi holt Körösünk vize a belejutó szerves anyagoktól folytonosan veszti tisztaságát; az csak idő kér-dése — ha ugyan a zsilp a bajon segíteni nem fóg — hogy a Körös poshadt vizében a fűrdés közegészségi szempontból be fog tiltatni s ekkor követelőleg lép fel a szükség, hogy gondoskod-junk alkalmas, egészséges fűrdőről.

A szarvasi közönség, mely a kor igényeinek megfelelően haladni igyekszik társadalmilag, mely áldozatot szívesen hoz közművelődési célokra, vajon nem hasonlóképen érzi egy alkalmas fűrdő helyiség hiányát? Hiszen meglevő gőz és kád-fördönket ismerjük, hogy minő szerény, tudjuk, hogy benne a nyári hónapokban minő alkalmat-lan a fűrdés és érezzük, hogy ezen segíteni kellene!

Jelenleg minden alkalom kedvezően kínál-kozik, ott van a város által megvett Károlyi féle kert annak egyik részében lehetne alkalmas

épületet felállítani s az artézi kút fel nem hasz-nált vizét oda vezetve fűrdőt lehetne be ren-dezni. A hely lakalmasabb fekvésénél fogva is, mivel a város központja s mellette áll az ujab-ban parkká alakított sétahely s maga a kert is árnyas fáival s üde levegőjével kellemes szolgál-latot tenne. Nemcsak az, kinek talán a víz egészségi szempontból kell, hanem az is ki szó-rakozást keres szívesen elsétálna naponként egy jól berendezett fűrdő parkjában s különösen a nyári hónapokban, ha a város maga kezeltet-né a fűrdőt s lehetőleg csekély díj mellett engedélyezné a fűrdést, nemcsak kielégítené a lakos-ság igényeit, hanem még hasznot is huzhat-na belőle.

Nincs reá alkalmunk e kérdéssel itt bőveb-ben foglalkozni s annak minden legkisebb rész-létét megvilágítani, arra az intező körök hivat-vák, mi csupán a kedvező alkalomra mutatva kívántuk felvetni a kérdést, hogy róla minél több-en gondolkozzanak s annak idején cseleked-jenek.

V.

Paraszt gondolkozás.

Most midőn a regale ügy megoldása folyamatban van s tapasztaljuk, hogy a paraszt gazdák egy része milyen makacsul ragaszkodik ahhoz, hogy a kártalanítás által nekik szétosztandó pénzösszeg menél nagyobb la-gyen, hogy abból a város valahogy többet ne kapjon, miut a mi őt szerintök, joggal megilleti — nem lesz talán érdektelen rámutatni a paraszt gazdák némelyikének gondolkozási módjára.

Kizárólag csak saját érdekét előmozdítani, a köz-jóra semmit sem áldozni, gyűjteni a vagyont halomra a fukarságig vitt takarékoskodással, a tudományt megvetni, az értelmiséget egy oly embertömegnek nézni, mely más emberek pénzén élőködik; ezt nevezzük mi p a r a s z t g o n d o l k o z á s n a k.

A paraszt gazdák egy része a világot nem adna egy krajcárt közművelődési célra. Hisz láttuk azt a ta-karékpénztári gyűlésen is, a midőn a Szaricskay-féle

Az ő nevében szólok és ő lesz felelős minden szavamért.

— Mihálfi József! Igazán? No ez valóban kedves meglepetés. Mennyi becses emlék fűz engemet hazzá, folytatam lelkesülve ugy-e emlékszel még barátom hogy az ő figyelme fedezte fel? találta meg és indította útjára a „Bolygót”!

— Tudom, tudom; de azóta a Körös is megál-lott. Ki tudja, hogy a „Bolygóval” nem ugyan az történik-e — legálabb velünk szemben?

— Ne gondold azt barátom, nem eltűnő érzet az mi oda köt.

— Hiszem, de majdha ő t meglátod!

Vagy 36 újdonság elmondása alatt egészen meg-íjodott az én öreg barátom s bár valami méla komolyság volt általános színezete hangjának még is igen élénknek találtam társaságát.

Végül kinyitotta tárcáját és kivett belőle egy szomorú verset, mely szépen zengett „Szegő Borisról” — mindennapi dolgot mondott el ez a vers zengzetesen szépen. Utána még egyet vídám eszegegessel az óvodai kicsinyek örömét, junialisát.

— Jöhetsz már! ezzel a dörmögéssel zárta be kellemes elbeszélését az én barátom a „Szarvasi Lapok” s azután nyugodtan foglalta el régi megszokott helyét.

Rajtam azonban bizonyos komor érzet vett erőt. Türelmetlenül vártam valakit, kiről barátom mit sem akart mondani.

— Nem jó! Hogy lehet az, hogy ugy késik, ha egyszer megindult? Bizonyosan nem tudja még az utat és eltévedet valahol.

Másnap este ismét egyedül érkezett a fővárosi vendég ngs. Pesti Hirlap ur, és a várt idegentől sem-mi hir.

TÁRCSA.

Két vendég.

(Kareizolat)

Vasárnap este volt. Kissé fáradtan és kedvet-lenül méregettem lépteimmel a szobát, midőn hirtelen kopogtatnak az ajtón.

— Szabad! — mondam felrezenve. Az ajtón az én régi jó barátom lépett be, kit megvallom ma egy kissé türelmetlenül vártam s a mint megérkezett hévvel nyújtám felé kezemet.

— Megjöttél — no Isten hozott!

— Megjöttem mint rendesen, szól és hangja ko-molyan rezgett s némi kedvetlenségről tanuskodott, mit azonnal észre vettem.

— Mi a bajod — kérdezém fűlkésző tekintettel, bánt valami?

— Semmi, semmi; egészen jól érzem magamat, de azt hittem, hogy itt találok valakit. Nem volt még itten... ő?

— Kicsoda, kérdezém bámuló tekintettel?

— Látom, hogy nem volt még itten, de eljőn, tudom biztosan, hogy el fog jőnni, mert mindenütt nyomomban van és én megvallom, csak addig érzem magamat jól míg ő nincsen itten, végzi szavait komor sóhajttással az én régi, kedves barátom a „S z a r v a s i L a p o k.”

— Nem értelek — mondam, hiszen eddig olyan vígan jöttél mindenkor és én olyan szívesen láttalak; kikérdeztelek és te beszéltél nekem mindenről a mi érdekelt; ugy-e nem volt panaszra okod? Beszélj inkább most is; mondd el: miujság nálatok, hová oly gyakran száll gondolatom?

Csak ezt várta az én öreg barátom, azonnal kibontakozott mororvaságából és beszélt érdekesen szé-pen. De különös! Én folyton valami célzást kerestem szavaiban, vonatkozót azon ismeretlenre, kinek nálam létét fűrkészte De ezt a tárgyat kerülni látszott, pe-dig már magamat is kíváncsivá tett előbbi viselkedése.

Szólt arról, hogy ő már 7-ik éve szolgálja és képviseli a társadalom és közgazdaság ügyeit. Nem-pihent és el nem fáradt. Ereje folyton megújul, de nem titkolja erejének forrásait: régiék és folyton gya-rapodik számuk ujjabbakkal „Ilyen erők közre működése mellett stb.”

— Ezek mind igaz dolgok és nagyon helyes, hogy ez így van, mondam biztatón. A mondottakban semmi célzást nem találtam.

— Csak folytasd öregem. Épség, erő, élet-pezdulés, ez a programmod váljék javadra és az ügynek javára melyet eddigél hiven szolgáltál. Tartsd meg e józan egészséges irányt.

E szavaim után, mintegy azoknak kapcsán „A kuruzslás titkáról” kezdett beszélni jó barátom. Bizo-nyosan itt lesz a célzás gondolám — de csalatkoztam. Ez is egészen okos beszéd volt.

Ennek végeztével egy levelet vett elő Békésről abban is voltak érdekes dolgok. Mutatja az aláírást, „Tövis.” No, ha ez most nem szúr, akkor nincs baj, mondam, és a tövis bizony nem szúr.

Most már add ki sorban öregem a kisebb híre-keket, mert ezek is nem kevésbé érdeklük az embert.

Megeredt a szava az én okos an beszélő barátom-nak, ifjui hévvel beszélt sok féltét, érdekesnél érdekeseb-bet s mindjárt az elején mondott olyat, a mi örven-detesen lepett meg.

— Előre bocsátom ugy mond hogy engemet ezentúl maga az édes apám fog utasítani és informálni.

Kaphatók: Szarvason: Fuchs Sámuel, Medvecky József, Nyácsik Soma Utóda, Réthy Sándor. Gyoma: Weidinger György, Madoy Ágoston. Mező-Berény: Piltz Márton, Urszinyi Sándor. Orosháza: Vandlík János, Palóczy Lajos, Posewitz Cornél. Kun-Szt.-Márton: Vágó és Társa. Szentés: Dobray Sándor. 6—10 Török-Szent-Miklós: Küllely Béla.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására jutlatni, misze-rint a mai naptól november elejéig a kád-fűrdő díját 20 krra leszá-lítottam. A n. é. közönség becses látogatását kérve, maradok tisztelettel

ROBITSEK KÁROLY.

Nyári idényre.

háznak a főgymnasium részére leendő átengedése tárgyalatott, milyen keserű arcot vágott némely polgártársunk, egyik közülük pláne tüntetőleg ott hagyta a tanácskozást. A felvilágosodás elleni otromba küzdelem ez. Minek tanuljunk? — így gondolkozik egy némelyik — megelégnünk mi tudomány nélkül is, az ur meg ha tanulni akar, tanuljon a maga pénzén!

S valóban nem is erőlteti meg magát abban, hogy művelődjék. A matematikából megelégszik azzal, hogy kétszer kettő négy; a geographiából elég neki annyit tudni hogy nem messze van ide Szentandrás. Közművelődésre tehát nem áldoz egy krajcárt sem, de azért ha egy-egy impozánsabb épület elé viszi utja, melyet a közművelődés felvirágoztatására emeltek, gnyolódva kiált fel: Ez mind a mi pénzünkön van!

A közhivatalnokokat és a népnevelés terén működő lelkeseket, tanárokat, tanítókat az ilyen emberek szolgáltnak tartják. „Hiszen ha mi nem lennénk, meg sem élénék” — mondogatják. „Mi fizetjük őket, mi adunk nekik kenyeret!”

No, jó atyáinkfiai, nagyon téves felfogás ez! Nem maguk adnak a mívelt embernek kenyeret, hanem kenyeret ad neki saját tudománya, melyet sok évi fáradsággal sok esetben nélkülözésekkel s nagy anyagi áldozatokkal szerzett oly célból, hogy egyrészt életfentartásáról gondoskodhassék, más részt pedig, hogy a közművelődés s a köző bajnoka lehessen.

Nem szép dolog tehát a tanult emberek működését gnyolni, annál kevésbé mert ezek szeméi előtt nem csak saját érdekük, hanem a köző, a nép java is lebeg!

Igen, jó atyáinkfiai, magok nagyon vétkeznek midőn a fentiekhez hasonló gondolatokkal állítják magukat. Az ilyen gondolkodás vétkes gondolkodás, a legnagyobb mértékben nemtelen gondolkodás, paraszt gondolkodás!

Nem az a czélunk nekünk, mikor ezen dolgokat fejtegetjük, hogy az ellenségeskedést sziltsuk, hanem jóakarattal kívánunk hatni azon polgártársainkra, kik eme hibákban szenvednek. Kellett egyszer az oda dobott kesztyűt felfogni, és harciasan kikelni a felszeg felfogás ellen. A teremtés nagy művében mindenben van rend, mindennek meg van a maga helye, rendeltetése, s ki a sors által számára kijelölt szerepben becsületesen tisztességesen él, azt gnyolunk nem szabad. Valamint határozottan elítélnek a miveltek osztályához tartozó azon egyén eljárását, ki hajlandó pöffeszkedő gnyoggal lenézni az alsóbb osztályok népét, épen úgy kell rosszalni azt a gondolkodást, mely a tudomány és művészetet semmi be sem veszi. Élünk testvéries egyetértésben békességben. Adja Isten, hogy szavunk ne legyen a pusztában elhangzó szó.

RÁSPOLY.

Tanügy.

A budapesti állami középiskolákba

a beiratás szeptember hó első napjától 10-ig tart. Ezen intézetbe a 15 életévüket betöltött ifjak közül felvétetnek:

Végre — midőn már alaptalanak gondoltam öreg barátom aggodalmát s ő is teljesen megnyugodott — s a faluban itt ott látogatást tett, ugyanazon órában, melyben két nappal ez előtt ő érkezett, vidám kacagás hallatszik a folyosón és pajkos mosolylyal, kopogtatás nélkül belép egy viruló leányzó s azonnal otthonosan éri magát.

— Majd elkéstem! mondja hamiskásan és újból felkacag.

— Kihez van szerencsém. kérdem kissé szigorú tekintettel?

— Ugyan menjen maga! mintha nem ismerne; hiszen magától is van ajánló levelem!

— Az lehet — kérem — de én még nem láttam a kisasszonyt és így tetszik érteni kíváncsiságomat?

— Na jól van. Nyissa hát fülecskéit (!) Bolygó úr: „Én, Szarvas és Vidéke” vagyok, Édes apám Varga József, nagyapám Mihály József, keresztapám Szikés Antal. Lássá, mindenféle apám vannak bőven, pedig nevelő apámat dr. Zsilinszky Endrét nem is említettem, bár neki is nagyon sokat köszönhetek. Kell-e még említenem szép apámat Sipos Soma-t? vagy talán elég ennyi arra, hogy származásom miatt ne piruljak! A vidéken kalandoztam azért késtem, de most már itt vagyok, ragyogok!

— Nagyon örvendek a szerencsének motyogtam némi zavarral, tessék helyet foglalni...

— Oh nem fáradtam én el. Csak tessék jól megbámulni, azután beszéltek.

Engedelmeskedtem a felhívásnak s megbámultam a csinos élénk kedélyű leányzót a ki kiállotta a vizsga tekintetét. Azonnal egy gondolatom támadt: milyen kedves pár volna a kettőből, ha összehonálhatnánk

a) Azok, a kik az iparos tanulók számára szervezett iskola 3 évi tanfolyamát bevégezték s legalább is jó osztályzatu bizonyítványuk van.

b) Azok a kik a polgári iskola gymnasium vagy realiskola négy alsó osztályából jó osztályzatu bizonyítványt nyertek.

c) Iparossegédek és mindazok, a kik az a) vagy b) pontban kívánt készütségüket felvételi vizsgálat után bizonyítják.

Általában megkívánatik, hogy a belépni kívánó növendék az általa választott szakcsoportbeli iparágban már előre gyakorlatot szerzett, s legalább is azon két havi nyári szünidő alatt, a mely után a középiskolába akar lépni, a gyakorlatban foglalkozott legyen, és ezt hatóságilag hitelesített bizonyítvánnyal igazolja.

Az intézet végbizonyítványa a gépészeti, vegyészeti, fémipari és faipari szakosztályok tanulóinak jogot ad a szakjok körébe tartozó s képesítéshez kötött iparágak üzésére az építészeti szakosztály tanulói pedig a végbizonyítvány alapján három évi gyakorlati működés igazolása mellett jogosítva vannak a kőműves-kőfaragó és az ácsmesterség gyakorlására.

Azon tanulók, kik valamely közép-iskola négy alsó osztályának sikeres végzése után lépnek az intézetbe, s itt a három évi tanfolyamot szintén sikeresen végzik el, a katonai szolgálatnál az egyéves önkéntesség kedvezményében részesülnek.

A budapesti áll. középiskola igazgatósága.

Pályázat.

A szarvasi ág. ev. főgymnasium körében pályázat nyitattik. 1) Chassica-philológiai tanszékre. Előnye van annak, ki oklevele szerint a latin mellett valamely modern nyelv tanítására képes. 2) Természettudományi és földrajzi tanszékre. Előnye van annak, ki oklevele vagy eddigi gyakorlata szerint a számtan tanítására az alsó osztályokban képes E tanszéknek évi javadalma 800 — 800 frt mely összeg havi részletekben előre fizetetik. Ág. hitv. evangélikusok előnyvel bírnak, Sikerral megállított próba év után az oklevéllel bírók a fentartó esepresség választásának alávetve rendes tanári minőségben alkalmaztatni, kilátással bírnak. Minden tanszék elfoglalása heti 18 — 20 órára kötelez. Az állomás f. év szept. 1-én elfoglalandó. A megválasztott kötelezett tagja a szarvasi tanárnyugdíj intézetnek, a békési ág. ev. eseprességi és a bányakerületi öv. árva és segélyintézeteknek. Pályázók összes irataikat f. év augusztus 3-ig bezárólag alolirothoz küldjék. Szarvason, 1890. július 10-én.

ÁCHIM ÁDÁM,
esperes.

Ujdonságok.

— **Beóthy Algernon.** országgyűlési képviselő f. hó 11-én városunkban időzött. Ismerősei és barátai a Kaszinóban banquetet adtak tiszteletére, melyen az országszerte ismert „Aldsi bácsi” egész reggelig mulattatta a társaságot élceivel.

őket valahogyan! E szellemes kedélyes vig hölgy azzal a józan komoly és okos férfival teljesen kiegészíténék egymást és — hiába arra is kell adni valamit — milyen jól megélhetnének közös háztartásban! Pedig ez már kezd kacérkodni amazzal láttam ott a „Csarnokban.”

— Na hát mi lesz? nem is kérdezi mi ujság nálunk meg a vidéken?

— Tudom már nem fárasztom nagysádat.

— Tudja?... ha ha ha!... És kitől tudja, ha szabad kérdenem? mi?

— Ejnye, hogy examinál! Egy régi barátom mindent elmondott.

— Unokabátyám? Képzem az a komoly férfi hogyan beszélte el a „Kuruzslás ittkát”, az „esperes választást”, az „érettségi vizsgákat”, az „ártézi kutat”.

— Engedelmet kérek, arról nem szolt...

— Nem? — Hát én meg arról is beszéllek...

A többit is majd újra mondom apróra, Érti? Figyeljen.

És a csinos hölgy elkezdett csevegni kellemesen, vígan, új alakban már ismert dolgokról.

Nem unatkoztam. De folyton gondolkoztam kedvenc eszmémről: a kettőnek egyesítéséről.

Milyen könnyen menne dispensációval!

Ők ketten nagyon szépen megférnek egymás mellett teljes békességgel: egészen arra hivatják hogy egyik legyenek, épen úgy mint Romeo és Julia. Egyesülésök akadályá is azokéhoz hasonló, Csak a végzetük ne legyen olyan...

Pedig ketten — sokan vannak, holott a vendégből sok, csak néha napján jó, különben a gazda megszökik. Szökő gazdából pedig meg nem él a vendég!

Bolygó.

— Békésmegye a Hunyadiak korában

Megyénk szülöttje Dr. Csánki Dezső a m. tud. akadémiára részéről megbízást nyervén Gróf Teleki József művének folytatására, megírta Magyarország történelmi földrajzát a Hunyadiak korában. Minket e mftben különösen megyénk érdekel s abból a következőkben rövid kivonatot nyújtunk. Békésmegye akkor moecaras, nádas, halban és vízi szárnnyasokban bővölködő síkon terült el, Határa nagyjából megfelelt a mostani határnak. Két hatalmas családot uralt a megye: a gerlai Ábrahámiakat és a Marótiakat. Az Ábrahámiaknak Vésztő, Gerla, Megyes, Tarcsa és Csaba vidékén 24 faluja, a Marótiaknak Doboz, Békés, Berény, Szeghalom és Szarvas vidékén 16 város vagy faluja volt. A Marótiak magva szakadtával 1476-ban birtokuk a Hunyadiak kezébe kerül, kik ezen urafogyott birodalom kívül Szent András Oroszáza és Földvár vidékén 8 falu és 12 pusztát birtokosai voltak. Még a Nadányiaknak volt Körös Ladány és Gyarmat vidékén 14 falu vagy pusztájok. Ezek után legerősebb birtokosok: a Csák yak Simaiak, Neepaliak és iktári Bethlenek. A megyében négy vár volt: Békés, Gyula, Gyula, Gyula és Nadány. Szintúgy volt négy városa Békés Donát-tornya, Gyula és Szentandrás. Miután azonban Donát-tornya (ma pusztát Csongrádmegyében) inkább Csanádmegyéhez számított, Békésmegyének csak három városa maradt. Ami Szarvasunknak akkor tehát sem vára nem volt, sem nem számított a városok közé. Szarvas-halom csak mint hirtok (possesio) foglal helyet a megyének 107-re menő többi helységei közt. Végre a birtokosok száma 166-ra megy, kik közt a már említettekön kívül kiemeljük a Bajoni, Bekéli, Békésgyéri, Besenyeyi, Birósi, Dancs, Farkas, Harangi, Harasztos, Jankai, Kereki, Komlósi, Méhes Ölyvedi. (Halásztelek urai). Sertöldi (szintén Halásztelek) Zoárdi (endrői birtokos) családokat. M.

— **Előnyös csereajánlat.** Az eperjesi kollégium egyik jeles tanára negyedik osztályba menő fiát Szarvason óhajtaná cserébe adni azon feltétellel, hogy hasonló korú szarvasi illetőségű fiút vagy leányt hához venne s kellő felügyelet mellett a eperjesi tanintézetek megfelelő osztályaiban iskoláztatná. Kik ezen csereajánlatot elfogadni hajlandók, legyenek szivesek jelentkezni Benka Gyula igazgató urnál vagy e lapok szerkesztőjénél.

— **Táncmulatság.** Az öcsödi ifjuság f. hó. 14 a Polgárikör helyiségében jótékony célú nyári táncmulatságot tart. Kezdeté este 8 órakor Személyjegy: 1 frt Családjegy 2 frt 50.

— **Az ártézi kút** munkálata mint azt mult számunkban említettük az aratás miatt szünetel. A csövek mellett vastag sugárban folyik a víz mit a közőnség mosdásra és mosogatásra már használ is. Ivó viznek még nem igen használható, mivel a csövekről lefolyó olaj elegyedik a vízzel mely még ezenkívül sem eléggé tisztá a homok réteg miatt.

— **Előjárás** figyelmébe. A város keleti végétől a vasuti pályaudvarhoz vezető padló oly rossz állapotban van hogy az ember könnyen életével fizetheti meg az arra menetelt. Ugyanis a pallok felvannak szaggatva, s helyükből kilóditva, s ha az ember egy-egy padló végére ér a másik vége egy méternyi (?) magasságra felemelkedik. Ugyan ilyen sajnós állapot uralkodik a főgymnasium épülete és a Tomesányi-féle kastély közötti dobogón is. Hisszük, hogy e közbiztonságunkat veszélyeztető padlók mielőbb kijavíttatnak.

— **Tárgyalóglók.** Ott Béla és Tarnay Béla felső gymnasiumi tanulók fogadásból tették meg az utat Szarvastól Makóig. Reggel négy órakor indultak útra és másnap reggel 2 órakor már Makon voltak. E szerint 97 kilométer távolságot 22 óra alatt tettek meg a mely tekintve a távolságot és az ifjak korát, szép sikernek tekinthető és edzett izmokra mutat.

— **Égő búzakereszték.** Schwartz Samu kiskondorosi nagy bérletén mult hétfőn egy tábla búzában tűz keletkezett, mely rövid időn 89 kereszt búzát hamvasztott el. Menteni a szél miatt nem lehetett semmit. Az esetet a gazdatiszt így jelentette be a községi előjáróságnak: „Van szerencsém jelenteni, hogy nálam ma 11—12 óra között egy tábla búzában tűz ütött ki stbi.” — Fura szerencse!

— **Új segédlelkész.** Június 7-én evangélikus egyházunk presbyteriuma a pozsonyi theologiai akadémiának jeles növendékét, Povácsy György hitjelöltet, segédlelkészszé választá meg. Gratulálunk és sikert kívánunk működéséhez.

— **Fiatál szónok.** Ma a magyar ev. isteni tiszteletlen Melis János hitjelölt tartja a szónoklatot.

— **Még egyszer ártézi kút.** Bárki ha piacterünkön megfordul láthatja mily mohón kap népünk az ártézi kút vize után, mert dacára annak hogy az még nem tisztá, folyton meritgeti. E körülmény a mellett bizonyít, hogy e kutra városunknak minél előbb nagy szüksége van. Épen ezért megfoghatatlan előttünk, hogy mért kellett a vállalkozónak a munkát akkor abba hagyni, szüneteltetni midőn a teljes siker már oly közel van. Ugy hisszük hogy magasabb szempontok keletkez volna hogy vállalkozót arra serkentés, miszerint néhány

frnyi napszám különbözet miatt a vállalat befejezését ne késleltesse. De ha már a szünet beállott legalább azt óhajtjuk; hogy az soká ne tartson!

— **Rablási kísérlet.** Június 9-től 10-ikre forduló éjjel egynehány gonosz lélek kocsival megállott Michalecz háza előtt a IV. tizedben. A házba behatolva kezdték az ablakokat fészegetni. Szerencsére azonban otthon volt egy asszony, ki nagy lármát csapott, mire a jó madarak eltűntek. Darék Birónk majd kitudja, hogy kik voltak ők.

— **A földmívelésügyi m. kir. miniszteriumnak** a törvényhatóságokhoz intézett 34913. számú rendelete értelmében azon esetben, ha a ragadós száj- és körömfajás a közlegelőre járó szarvasmarhák közt járványszerűleg fellépett és ennek következtében az illető vésztes község és határa zárlat alá helyeztetett, a megnem támadott, egészséges szarvasmarhák közlegelőre kibocsátása az első fokú hatóságok által, a ragály anyag elhurocolását kizáró módon — engedélyezhető. A zárlat elrendelése esetén az illető betegség iránt fogékony állatfajoknak a helvításokra való felhajtása szigorúan tiltatik.

— **Gyász hír.** Gróf Bolza Géza Elza nevű 10 hónapos kis leánykája, tegnap este fél öt órakor jobblétre szenderült. Áldás és béke lebegjen a kisdéd halott porai felett!

— **A békésm. gazd. egyesület** az Aradon f. évi augusztus hó 1-én megnyitandó gazdasági és iparkiallítás érdekében felhívja városunk és vidéke gazda közönségét, hogy mezőgazdasági akár kalászos akár magvas termelvényeit legkésőbb f. hó 25-ig Mázor József bizottsági tagnál jelejtse be és adja át, ki azok kiállításáról gondoskodni fog.

— **Egyezség** a regale javak és az italmérsi kárpótlás ügyében. Mit a város józan gondolkozása közönsége régtől fogva óhajt, az a valóság felé közeledik. Városunk képviselő testületének jul. 11-én tartott közgyűlése 19 szóval 3 szó ellenében határozatul kimondá hogy a regale közbirtokossággal egyezkedni akar oly alapon, hogy a város minden 1/4 telekre eső regale jogot 64 forint készpénzen vált meg. Azok kik e feltételt elfogadai hajlandók lesznek a fősztolgabiró által kijelölt záros idő alatt egy arra rendelt bizottság előtt szavazni fognak mely ténynyel az üdvetlen perlekedésnek vége fog szakadni. Ugy saját jól felfogott érdeke, valamint a város közjára kívánatosá teccik hogy minden regale jog tulajdonos ezen szavazásnál részt vegyen.

— **A községi előljáráshoz** kihirdetés végett megérkezett a vármegyének az árterületekben történő építkezések módozatairól szóló szabályrendelete. Tájékoztató közöljük belőle a következőket: Az építési engedély megadása iránti kérelmek a községi előljáráshoz adandók be. Azon területek, melyeken a lakházak épülnek, a legmagasabb árvíz színe felett 50 cm. magasban feltöltendők; vagy a hol az árvíz nagyobb magasságot ér el, a lakóházak oszlopai a legmagasabb árvíz színe felett szinte 50 cm-re szilárd anyagból, téglából mészhabarcsra rakva készítenők, vagy pedig elég erős kemény tölgy vagy akácfaiból készült oszlopok alkalmazandók s a padozat illetve ott hol a vízborítás magasabb, legalább a padlászintén ily magasra fektetendő. Az oszlopok közötti falakul tetszés szerinti anyag használható s a mennyeiben az épület padozata és a természetes talaj között az ür 1 1/2 méternél alacsonyabb földdel kitöltendő, ha pedig az ür 1 1/2 méternél magasabb, az üresen is hagyható és közben eső menyezett alkalmazása mellett kamarának vagy pinczének használható. A faoszlopok a földbe 1 méter mélyen beverendők, a téglá oszlopok pedig legalába is az anya földre fektetendők. A téglá oszlopok mész habarccsal rakott téglával átboltozandók, vagy fagerendákkal összekötendők, a faoszlopok pedig minden esetben fagerendákkal kötendők össze.

— **Házzámozás.** Belügyminszteri rendelet értelmében a járási szolgabiró hivatal utasította a községi előljárást, hogy a közeledő népszámlás tekintetéből gondoskodjak arról, miszerint a házak rendesen számozva legyenek és a még számozatlan házak pótlólag házzám tábláskákkal látassanak el.

— **Vizsgálat.** Nagy Károly árvaszéki elnök és Kis Gyula megyei alszámvevő f. hó. 7. szarvasi árvagyami hivatalban „véletlen” vizsgálatot tartottak s úgy a pénztárt, mint az ügykezelést teljesen rendben találták.

— **Megtörtént.** Egy össze visza püfölt fejű paraszt legényt vitt az anyja az orvoshoz „Gyógyítsa meg orvos ur kérem, a fiamat, bevették a fejét!” Megesóválja a fejét az épen jó hangulatban lévő doctor s rá kiált az asszonyra: „Hát azt hiszi maga, hogy én drótos tot vagyok?!”

— **Halálozás.** A jó „Palkó bácsi” a főgymnasium udvarosa megszűnt lenni. Háromnapos betegeskedés után július hó 6-án halt meg s 7-én temettetett el. Sokát fáradozott, nyugodjék békében!

Tanügy és irodalom.

Megjelent a békési ág. hitv. ev. egyház megye kronatusa alatt álló szarvasi főgymnasium évi értesítője 1889/90. ről. Közzé teszi: Benka Gyula igazgató tanár.

Az értesítő élén közölve van a jeles igazgatónak egy magvas értekezése, mely erre a kérdésre felel: Mért nem adnak ág. ev. gymnasiumaink évi értesítőit az egyes osztályok: tanulóinak tanulási eredményéről elfogadott érdemjegyekben névszerinti részletes kimutatást? A feleletben minden oldalú megoldás mellett előadatik, hogy ilyen részletes kimutatást a mi tanodáink nem adnak azért, mert: 1) az országos közoktatásügyi magas kormány az autonóm iskolák fentartó testületeitől s főleg a magyarhoni ág. evang. négy kerület egyetemeitől ilyest eddig soha nem kívánt s elégnék találta a tanulási eredménynek számszerű tablás kimutatását, és mert: 2) autonóm iskoláink felettes hatóságai az ilyen névszerinti kimutatások lényeges szükségességét el nem ismervén, gymnasiumaink tanártestületeit ilyenek és 3 helyettese épen nem kötelezték s bizonyosan maguk indításából egyhamar kötelezni nem is fogják.

Folytatólag az évi jelentés számol a tisztí személyzetéről, és pedig a főiskolai tanács és tanári karról. A főiskolai tanács elnöke nt, Áchim Adám s ennek elnök-tárra Melt. Zsilinszky Mihály, tagjai a vidéken 17. helyben 9. s a tanári karból 5-en tehát e tanács 33 tagból áll. A tanintézet élén áll Benka Gyula igazgató. A tanárok száma ez évben 11 rendes és 3 helyettes tanár s a tornatanár. A vallásstanra 4 hitelekezteti oktató volt alkalmazva. A bekebelezett tanulók összes száma 390. A harmadik fejezet számol a végzett tananyagról. A többi szol a tanítóképző intézetről, melynek a lefolyt évben 15 növendék volt. A taneszközök ez évi gyarapodásának kimutatásából látjuk, hogy az interzeti könyvtár 13350 kötet, illetőleg füzetből áll. Nagyon érdekes a tanulási eredmény kimutatása, mely szerint a tanév végén megmaradt 377 tanuló közül volt 26 jeles 52 jó, 203 elégséges. 44 egyből, 26 kettőből és 26 több tárgyból elégtelen Az értesítőt befejezi a tájékoztató a a következő tanévre.

CSARNOK

II.

Vajda Péter két levele nejéhez.

Schmekszí fűrdőben.

Szerencsésen lejtöttünk a lomnici hegyről s tudom hogy kíváncsi vagy tudni az út körülményeit, azért halljad őket.

Reiner fogadósunk a legegyszerűbb, őszintébb, becsületesebb és barátságosabb ember, kit valaha ismerem, minden készüléket megőn kirándulásunkhoz; s a legjobb kalauzt hivatá el Uj-Lesznaúr, valamely Müller nevezetű szász embert, ki július 6-án reggel 3 órakor vállára vette az élelmi szereket és italokat, az az a Reiner adta kenyeret, sültet és egy palackocska szeszt, melegítésül mint itten szokás Homályos fenyvesekben haladtunk gyalogutakon s épen a nagyszőlői gerincez alján valánk egy szép kilátásnál, mikor a nap előkezdte dogni fejét a távol keletén. Tündér fényben álla előttünk a szépséges nagy része, egymást éri falai s városai. Lábaik alatt Kolbach hegyi csermely zúgott, fehér habjait mutatva, a mint szikláról sziklára hullva összetörődött. Hegyoldalban mentünk keskeny ösvényen jó távol még, míg a Kolbach völgyébe lejutottunk, melyben előre törekvünk a kopasz hegyek és ormok felé. A völgy igen hamar emelkedik, mit a csermely rohanó esése mutat. A fák is egyre törpébbek lesznek benne. A két kolbach völgyét egy magas hegy hát választja el egymástul; mindenikben csermely zúg, melyeken hid vezet keresztül. Ezen hidak másodikán reggeliztünk.

A lomnici hegyre menendők, a kis Kolbach völgyén haladtunk föl felé. Mindenik oldalról kopasz ormok környezik a völgyet: a csermely egyre rohanóbb, egy zuhatag. Fát alig látni csak bokrokat. A gyalog út sziklás. Mindeuünnen források fakadoznak, jéghideg jó ízű vízzel. Némelyik oly bőven adja a vizet, hogy jókora csermelyt képez, azonnal a Kolbachba vegyülöt. A mint a bokrok is csekélyebbek lettek, alig látni egyebet törpe fenyőnél mely a földön kúszva terül el: elértünk azon sziklafalhoz mely a Kolbach völgyét fölülről bezárja, Innen meglátni a végtelen magasságban a lomnici csücsöt, de azt nem gondolni, hogy madáron kívül egyéb lény föl-júthasson reá.

Kik az öt tóhoz akarnak menni, egyenesen másznak föl a sziklafalon a zuhatag mellett és csak hamar célnál vannak egy kis megzaddás után. Kik ellenben a lomnicra törekvesznek, két harmadfél órai munkát vállalnak magokra oly meredekségen föl, hol egy asztalnyi síkságot nem találnak, ha csak valamely kiálló sziklán nem. Hatvan-hetven ölnyire még meglehető az út, — törpe fenyő borítja az apróbb darabokra tört szikla romokat, de ekkor elkezdődik a meredekség s tart egész hegyhátig. Az első kapaszkodó annyira megkísérti az embert, hogy itten megtudhatni: képes e valaki felmenni a csücsrá vagy nem, Ki itt biztossággal megy föl az a tetőre is feljut, ki itt már nehezen megy tovább, alig látja a csücsöt. Én ugy mentem föl rajta, mintha a budai hegyeken volnék s a Janos ormára kapaszkodtam, társam ellenben legnagyobb bajjal és lassúsággal tudott

csak haladni. Azon valánk, hogy vissza térünk. A szép kilátás reménye, a kalauz azon mondása, hogy a legrosszabbon átmentünk már s az én akaratom visszatartottattak a lemenetül. Másztunk tehát messze és soká, meredeknél meredekebben, sziklákön és kőhalmazatokon, két lábön, négykézlábön, bot segédelmével, szökve, kapaszkodva, én és a kalauz gyorsan, és még sem gyorsan mert társam síki ember lévén, csak nagy bajjal tudott haladni.

Másfél óráig mintegy vagy kettőig mehattunk, míg a lomnici hegyhátra följutánk, hol egy kis síkság van melyen kényelmesen megpihenhetni sőt sétálhatni is. Eddig is sziklás a hegy sőt mondhatni: csupa szikla, de fű mégis bőven van a sziklák mellett melybe kapaszkodhatni is, ellenben most már szinte megszűnni látszik a növény világ. Irózatos szikla romok várják az utast melyek a tetőről szakadoztak le és hullottak ide. Innen jól lehet látni a havas csücsöt, és bizonyos lett, hogy a fölmászás lehetetlen. Én azonban elérni kívánván a csücs közelét legalább, társaimat elverni hagyva a hegyháton, elindulék a kalauzzal és fölmentem a csücs alatti sziklatoronyhoz, honnan a kilátás (a csücs felőli részt kivéven) majdnem oly nagyszerű s büjölő mint a csücsről magáról. Itt egyik sziklát padul használva, irtam; majd újra és újra körülnéztem a vidéket és gyönyörködtem benne, majd a hó halmazhoz mentem és azon való hosszúságomban, miért gátolja a csücsra jutást jó adagot fölolvastottam belőle számban. Igy tölték fön jó időt isteni boldogan, s azon óhajttással hogy újra feljöjtek es magasabbra is jussak. Egy munkát itt szeretnék írni, mely hasonlítana az itteni természet-hez. Magvait érzem már kebelemben.

A tornyosuló felhők visszamenetre intettek. Társam jól alvók a hegyháton, mikor újra találkoztunk. A lejtővel még nagyobb bajunk volt mint a fölmenéssel. Én azonban az egész utat föl sem vettem oly biztosan menék mint a síkon, sőt a legdurább kedvvel mert elememben valék. A felhők szaporodtak elkezdett menydörgeni jól megázva s természetes zuhanyt kapva értünk vissza Schmekszre.

Irodalom.

Előfizetési felhívás az aradi kamarai kerület kereskedőinek és iparosainak címtárára. — Az aradi kereskedelmi és iparkamara kerületében lakó kereskedők és iparosokról még 1880-ban, tehát éppen 10 évvel ezelőt kiadott címtár az időközben történt nagymérvű változások folytán a jelenlegi tényleges állapotnak többé meg nem felelvén, egy könnyű áttekintést nyújtó és a mellett megbízható címtár hiánya az érdekelteket körökben már hosszabb idő óta nagyon érezhetővé vált. Több oldalról nyilvánítt óhaj folytán a kamara f. évi jun. hó 12-én tartott teljes ülésében elhatározta hogy ezen hiánytú segitendő irodája által egy új címtárt fog összeállítani és kiadni.

Ezen határozatból kifolyólag ezennel előfizetést nyitunk az aradi kereskedelmi és iparkamarai kerület, azaz Arad szab. kir. város, Arad. Békés Csanád és Hunyadmegyék kereskedőinek és iparosainak valamint ezen területen üzemben levő kereskedelmi és iparvállalatoknak név és címtárára.

Tájékoztás! közöljük, hogy ezen munka a legújabb hivatalos adatok alapján lesz összeállítva és tartalmazni fogja a kamarai kerület kereskedőinek és iparosainak, az itt fennálló pénzintézeteknek és egyéb kereskedelmi valamint ipari vállalatoknak névsorát foglalkozás és lakhely illetve az üzleti telephelye szerint elkülönítve. Ezenkívül minden városnál vagy községnél ki lesz mutatva a lakosság száma, tel lesznek továbbá említve az ott levő közhivatalok valamint az is hogy az illető város vagy község mely szolgabirói járáshoz, kir adóhivatalhoz járásbíróság és törvényszékhez tartozik; van-e postahivatala s ha nincs hol van utolsó postája; van-e vasut-állomása s ha nincs melyik a legközelebb fekvő vasut-állomás. A törvényszékileg bejegyzett cégek külön meg lesznek jelölve. Végre az országos vásárok tartására jogosított községeknél fel lesznek tüntetve a vásárok napjai is.

A 20 22 ivre terjedő munka lehetőleg aug. hó folyamán fog megjelenni és előfizetési ára fűzött példányonként 2 forint, barna vaszonba kötve 2 fnt 50 krban lett megállapítva. Bolti ára magasabb lesz.

A címtár végén üzleti hirdetések és közöletnek mely körülményre az érdekelteket közközöletnek e helyen különösen felhívjuk. A hirdetési díjak igen olcsón oldakint 4 fntal fölődal után 2 fnt 50 kr fognak számítani. Az előfizetési díjak f. évi július hó 20. a kamarai irodának címezve küldendők be.

Aradon, 1890 évi június hó 29-én.

Az aradi kereskedelmi és iparkamara irodája:

Dr. Marschall Lajos,
m. titkár.

Közgazdaság.

Baross miniszter szemléltja. Baross Gábor kereskedelmi miniszter dr. Schnierer Gyula min. tanácsos kíséretében minden előzetes értesítés nélkül megjelent Walsler Ferenc rottenbiller utcai fűzőtörszer- és harangöntő gyárában, hol a minisztert Walsler Ferenc gyáros, Kankovszky Antal igazgató és Walsler János a gyáros fia fogadta és kalauzolta. A miniszter először is

a belügyminiszteri tüzendészeti szabályrendelet értelmében a megyék által a községek számára megrendelt fűzőtörszer- és harangöntő gyárat tekintette meg, melynek minden egyes része a gyárban készül. Különös érdeklődéssel nézte a miniszter a harangöntő műhelyt, mely a birodalom legnagyobb magánöntődéje. Ott éppen öntések készültek a mohács-pécsi vasut és az osztr. magyar államvasut magyar vonalaira számára. A miniszter figyelemmel kísérelte a harangöntést s több munkást megszólítottással

tüntetett ki. A minisztert kellemesen lepte meg, hogy az összes munkások magyarok, sorsukkal megvannak elégedve s többen már három évtizeden keresztül egyfolytában a gyárban dolgoznak. A miniszter megtekintette a többi műhelyt és raktárt is s azoknak kitűnő berendezése és a gyár technikai színvonalának fejlettsége fölött őszinte elismerését fejezte ki Walsler gyárosnak és Kankovszky igazgatónak. A miniszter másfél órai időzés után távozott a gyárból.

Felelős szerkesztő: Miháfi József.

H I R D E T É S E K

Legjobb asztali- és üdítő-ital.

Hazánk legkedveltebb

savanyúvize

A MOHAI **ÁGNES** FORRÁS

vegyelmezve dr. LENGYEL BÉLA egyetemi tanár úr által.

Ő fensége József főherceg asztalán rendszeres italul szolgál.

Ajánlva a bel- és külföld számos orvosi tekintélyei által főleg a lelegzési-, emésztési-szervek hirtelen bántalmánál, hatásosan gyógyítja a Rhachitis-, görvély-, vesé- és köszvénybajokat, ép úgy használható a tagok csúszos bajainál, gyermeknél meggátolja a túlságos gyomor-savany képződést s fokozza az idegrendszer tevékenységét. Gazdag szén-sav tartalma folytán ezen üdítő savanyúvize legkellemesebb ízűvel bír s borral használva igen nagy keletnek örvend.

Mindazon tisztelt fogyasztóknak, kik ezen ásványvizet akár borral, gyógygyöcsökre, vagy tisztán mint asztalvizet előszeretettel használják, kérjük azt rövidítve

ÁGNES- forrás néven kiszolgáltatni. A nagyérdemű közönségnek ásványvizünket szíves jóindulattal ajánlva, maradtunk teljes tisztelettel az **ÁGNES**-forrás kutkezelősege Mohán.

Friss töltésben az ország minden gyógyszerárában, fűszerkereskedésében és vendéglőjében kapható. — Országos főraktár:

ÉDESKUTY L., eszák. és kir. és szerb kir. udvari ásvány-víz-szállító-nál Budapest, Erzsébet-tér 8. szám.

Borral használva kiterjedt kedveltségnek örvend

SCHLICK-féle Vasöntő és Gépgyár részvény-társaság Budapest.

Városi iroda és raktár: **VI. KÜLSŐ VÁCZI UT 1696/99 sz.** Ajánlja a cseplési idényre kitűnő szerkezetű

gőzcseplő-készületeit, locomobiljait, és vaskeretű gőzcseplő-gépeit továbbá járgány-cseplő készületeit, gabonatisztító-rostait, (Baker- és Vidats-rendszer) és konkolyozót, (Készleiben vannak

Eredeti ké ekötő- és mar-krakóarató gépek, eredeti amerikai fűkaszáló gép, szénagyújtók, stb.

SCHLICK-féle szah. 2 és 3 vasú ekék, ered. Schlick- és Vidats-léle egyvasú ekék, talajmiv. ló eszközök, boronák és rügtörők.

Schlick-féle szah. Haladás sorbavető gépek. — Takarmánykészítő gépek, darálók, morzsolók, őrlőmalmok és olajmalmok-berendezések. Legolcsóbb árak. Előnyös fizetési feltételek. Árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.

A körülbelül huszezer raktárban kapható s mindenütt a legjobbnak elismert szer mindenféle rovar ellen

"Zacherlin"

ismét olcsóbb lett.

A valódi üvegek ZACHERL J. nével vannak ellátva, és ezentul a következő áron kaphatók: 15 kr., 30 kr., 50 kr., lfr

Kaphatók: **Szarvason:** Fuchs Sámuel, Medvecký József, Nyácsik Soma Utóda, Réthy Sándor. **Gyoma:** Weidinger György, Madoy Ágoston. **Mező-Berény:** Piltz Márton, Urszinyi Sándor. **Orosháza:** Vandlík János, Palóczy Lajos, Posewitz Cornél. **Kun-Szt.-Márton:** Vágó és Társa. **Szentes:** Dobray Sándor. **Török-Szent-Miklós:** Külleý Béla.

7-10